

YÜKSEK ÖĞRENİM GÖRMekte OLAN KIZ VE ERKEK ÖĞRENCİLERİN CİNSEL TACİZ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ ve DENEYİMLERİ

Prof. Dr. Neriman AKYOLCU, Arş. Gör. Yazile YAZICI SAYIN
I.Ü.Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu
Kinyas TEKİN, Dursun İŞÇİ, Duygu GÖLDELİ
I.Ü.Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencileri

ÖZET

Bu çalışmada, yüksek öğrenim görmekte olan öğrencilerin cinsel taciz ile ilgili görüş ve düşüncelerini belirleyerek toplumsal duyarlılığa ve geliştirilecek çözüm önerilerine katkıda bulunmak hedeflenmiştir. Tanımlayıcı nitelik taşıyan araştırmanın örneklemini, sağlıklı ilgili alanda 4 yıllık eğitim veren 2 yüksek okulun 3 ve 4. sınıflarında okuyan, çalışmaya katılmayı kabul eden, 145 öğrenci (98 kız, 47 erkek) oluşturmaktadır. Araştırma verileri, literatür doğrultusunda hazırlanan anket formunun, öğrenciler tarafından doldurulması ile toplanmıştır.

Çalışmadaki bulgulara göre, kız öğrencilerin % 51'i, erkek öğrencilerin % 23'ü cinsel yaşama ilişkin ebeveynleri tarafından bilgilendirilmişlerdir. Karşılaştıkları taciz eylemi olarak kızların %74'ü, erkeklerin % 32'si sözlü saldırıları ilk sırada gösterirken kız öğrencilerden 2 erkek öğrencilerden 1 kişi çocukluğunda tecavüze uğradığını belirtmiştir. Herhangi bir taciz davranışı karşısında öğrencilerin pasif özellikte davranışlar gösterdikleri bulunmuştur. Öğrenciler ülkemizde cinsel tacizin meydana gelmesinde sırasıyla eğitimsizliğin (% 63), toplumun baskılayıcı, yasak, günah kavramlarının (% 58), yasal düzenlemelerdeki yetersizliğin (% 56), aile içi iletişim eksikliğinin (% 38) rol oynadığını belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin % 95'i, erkeklerin ise % 77'si cinsel taciz eylemlerinde haklı bir gerekçesinin olamayacağını ve bu konunun ülkemizin önemli bir sosyal sorunu olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin cinsel taciz olarak kabul ettikleri davranışlar incelendiğinde; tecavüzlerin, cinsel öğeler taşıyan istenmeyen sözlü saldırıların, elleme ve çimdikleme gibi davranışların, soyunarak kendini teşhir etmenin, fuhuş yapanla zorla cinsel ilişki kurmanın, bakirelik muayenesinin, ailelerin çocuklarında cinsiyet tercihi yapmalarının, çok eşlilik/evlilik gibi durumları örnek verdikleri bulunmuştur.

Sonuç olarak sonunun çözümünde; cinsellikle ilgili özgür, pozitif ve karşılıklı iletişime dayalı toplumsal organizasyonların katılımını esas alan sağlık eğitimi yaklaşımının önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Cinsel kötüye kullanım, Görüşler, Deneyimler

SUMMARY

Experiences and Opinions of Female and Male Students Having Higher Education About Sexual Abuse

In this study, it has been intended to determine the opinions and observations of the students having higher education about sexual abuse and to contribute the social sensitivity and the solution proposals which will be developed. 145 students (98 girls, 47 boys), who are studying in the classes 3 and 4 of the schools educating for 4 years in the field with regard to health and agree to participate in the study, form the samples of the research of descriptive characteristic. Research data have been collected through the fact that the survey sheet prepared in direction of literature has been filled by the students.

According to the findings in the study, 51% of female students and 23% of male students have been familiarized with sexual life by their parents. 74% of the girls and 32% of the boys show the oral harassments in the first rank as harassment action that they have been subjected and 2 persons of female students and 1 person of male students have stated that they had been violated when they were child. It has been found that the students show behaviors with passive characteristic against any actions of abuse. Students have stated that the lack of education (63%), the suppressing prohibition and sin concepts of the society (58%), inefficiency in legal arrangements (56%), and the lack of in-family communication (38%), respectively, play an important role in occurring sexual abuse in our country. 95% of female students and 77% of male students have expressed that no just cause can become in the actions for sexual abuse and that this issue is a significant social problem in our country. When the behaviors considered by the students as sexual harassment were examined, it has been found that the violations, undesired oral harassments containing sexual elements, behaviors such as harassments by hands and pinching, making a spectacle of oneself by undressing, having sexual intercourse by force with someone whoring, virginity examination, the event that parents make a sexuality choice in their children, and the cases such as polygamy/poly-marriage, have been exemplified.

In conclusion, it can be said that a health education approach based on social organizations relied on free, positive and mutual communication about sexuality is important in solving the problem.

Key words: Sexual abuse, Opinions, Experiences

GİRİŞ ve AMAÇ

Ünlü psikolog Abraham Maslow'un temel gereksinimler arasında gösterdiği cinsellik, Freud'un psikoanalitik yaklaşımına göre doyuma ulaşılmadığında sözel ve davranışsal agresyonla kendini gösteren en önemli içgüdü olarak belirtilmektedir (Güveli 2004, Köknel 2003, Şimşek 2002).

Toplumların sosyal değerlerinin yanı sıra "ahlak kavramının ve inançlarının" etkisi ile şekillenen cinsellik, bazı toplumlarda bir tabu haline getirildiği için, giderek artan fizyolojik ve psikolojik sorunlara neden olabilmektedir. Bu sorunlardan biri de, dünyanın bir çok yerinde, modern yaşamın en çarpıcı ve önemli sorunu haline gelen, insana yönelik şiddet olaylarının içinde etkileri en yıpratıcı olduğu gösterilen, duygusal ve fiziksel

şiddet unsurlarını içeren cinsel tacizdir (Elliot, Mok ve Briere 2004, Jhonson 2004, Moody 1999, Roberts et al. 2004,).

Birleşik devletlerde (USA) artan suçlar kapsamında gösterilen cinsel tacizlerin, özellikle tecavüz olgularında, toplumun ruh sağlığını etkileyerek, Travma Sonrası Stres Bozukluğunun (Post Traumatic Stress Disorder (PTSD)) görülmesinde son derece önemli rol oynadığı belirtilmektedir. Bu nedenle USA'da, cinsel tacize uğrayanların, travmanın etkisinden kurtulması ve topluma yeniden kazandırılması için PTSD adı altında yardım birimleri oluşturularak, uzmanlardan bu konuda danışmanlık alınması sağlanmaktadır. Avusturalya'da, gelecekte beden ve ruh sağlığı iyi bir toplumun oluşturulması için, çocukların her türlü kötüye kullanımının önüne geçilmesinin önemi vurgulanarak, Ulusal Çocuk Kötüye Kullanımı ve İhmalini Önleme Birliği (National Association for Prevention of Child Abuse and Neglect (NAPCAN)) adında bir organizasyon hizmet vermektedir (Jhonson 2004).

Ülkemizde cinsel tacizin önemli bir sosyal sorun olduğu belirtilmesine karşın, cinselliğin son derece mahrem bir konu olması nedeniyle, yaşanan travmanın büyüklüğü yeterince ortaya çıkarılamamış ve caydırıcı cezaların oluşmasında istenen sonuç alınamamıştır. Özellikle tecavüz olaylarında, toplumsal önyargıların, gelenek ve törelerin kadını ve ailesini baskı altında bırakması nedeniyle öldürülen ya da intihara zorlanan mağdur sayısının az olmadığı ifade edilmektedir (Güveli 2004, Koç 2002, Tok 2002, Verimli 2003).

Bu çalışmanın amacı, yüksek öğrenim görmekte olan öğrencilerin cinsel taciz ile ilgili görüşlerini/düşüncelerini ve deneyimlerini belirleyerek, elde edilecek verilerle toplumsal duyarlılığa ve geliştirilecek çözüm önerilerine katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Tanımlayıcı nitelik taşıyan araştırmada örneklem, olasılıksız örnekleme yöntemlerinden "amaçlı örnekleme" ile elde edilmiştir. Çalışmaya, sağlık alanında eğitim veren 2 okulun 3. ve 4. sınıflarında okuyan öğrenciler (112 kız ve 64 erkek) alınmıştır. Bu öğrencilere araştırmanın amacı açıklandıktan sonra, anket sorularının cevaplanmasında gizlilik gerektiği, okudukları okul ve kimlikleriyle ilgili bilgilerin açıklanmayacağı bildirilmiştir. Araştırmaya 176 öğrenciden, 98'i kız (K) 47'si erkek (E) olmak üzere toplam 145 öğrenci (% 82,4'ü), kendi isteği ile, katılım göstermiştir.

Araştırma verileri, literatür doğrultusunda hazırlanan, cinsel tacizle ilgili görüş ve deneyimleri belirlemeye yönelik soruları içeren anket formu ile toplanmıştır. Veri toplama işlemi hedef gruba mümkün ölçüde ulaşabilmek ve

soruların cevaplamasında gizliliği sağlamaya yardımcı olabilmesi için sınav döneminde, sınav oturma düzeni içinde, yapılmıştır. Eldé edilen verilerin değerlendirmesinde yüzdelik ve Chi- square testleri kullanılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları: Çalışmada;

Veriler, hernekadar gizliliğe yardımcı bir ortamda yapılmaya çalışıldı ise de, öğrencilerin toplu buldukları bir ortamda elde edildiği için olası mağdurların bazı soruları yanıtlamaktan çekinmelerine, neden olabileceği düşünölmektedir.

Bazı teknik zorluklar nedeniyle tüm sağlık okullarının araştırmaya dahil edilememesi örneklemin küçük olmasına yol açmıştır.

BULGULAR ve TARTIşMA

Sosyo-demografik özellikler ve cinsel tacizle ilgili görüşler / düşünceler:

Çalışmaya katılan 145 öğrencinin, sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde, yaş ortalamasının 21.9 olduğu, % 14'ünün ebeveynlerinin yüksek öğrenim gördüğü, % 53'ünün Marmara ve Ege bölgesinden geldiği, % 52'sinin yerleşim yerinin il olduğu, % 89'unun çekirdek aile ortamında yaşadığı belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin (Tablo 1) % 95'inin "bireye sözlü veya sözsüz mimik veya jestlerle yapılan, içeriğinde cinsellik taşıyan tüm istenmeyen rahatsız edici davranışlar olarak" literatüre uygun tanımlama yaptıkları görölmüştür (Güveli 2004, Kocaman 1994, Özgür 1994, Swahnberg et al. 2004).

Öğrencilerin, tecavüz dışında, cinsel taciz olarak kabul ettikleri davranışlar incelendiğinde; % 92'si vücut hareketleri ve jestleriyle gerçekleştirilen her türlü istenmedik hareketi/teması, % 81'i sözlü cinsel saldırı ifadeleri, % 80 'i teşhirciliği ve iş v.b ortamlarında açık resimleri özellikle bulundurma, % 78'i birini gizlice seyretmeyi (röntgencilik), % 75'i fuhuş yapanla zorla cinsel ilişki kurmayı, % 64'ü eşlerden birinin diğerini cinsel ilişkiye zorlaması gibi kendilerinin günlük yaşamlarında sıkça karşılaştıkları / duydukları davranışları ilk sıralarda gösterdikleri bulunmuştur (Tablo 2). Ayrıca, bakirelik muayenesi (% 39), çocuklarda cinsiyet tercihleri (örn: kız çocukların istenmemesi) (% 38), küçük yaşlardaki evlilikleri (% 26), çok eşli evlilikler (% 21) öğrenciler tarafından cinsel taciz olarak ifade edilmiştir (Tablo 2). Bu bulgular, öğrencilerin, literatürde de cinsel taciz olarak gösterilen

davranış biçimlerinin çoğunun farkında olduklarını göstermektedir (Atahan 2004, Özbayır 1995). Ancak bu cinsel taciz davranışları içinde; bakirelik muayenesini ($p<0,001$), küçük yaşlarda evlilikleri ($p<0,01$) erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha az taciz eylemleri olarak göstermelerinde toplumun sosyo- kültürel yapısının erkek öğrenciler üzerinde daha baskın olduğunu düşündürmektedir. Toplumumuzda hukuken yasak olmasına karşın, erken yaş evliliklere göz yumulması ve bekaret kontrolünün halen yapılabilmesi kadının kendi bedeni üzerindeki söz hakkını ortadan kaldıran, fiziksel ve ruhsal sonuçları açısından da kadın bedenine yönelik bir şiddet olarak değerlendirilmektedir (Gürsoy 2002, Özbayır 1995, Şatıroğlu 2002).

Çalışmada ülkemizde, kadınların çok önemli bir sorunu olarak varlığını sürdüren, çok eşli evliliğin her iki grupta çok az ve yakın oranlarda, cinsel taciz olarak, gösterilmesi oldukça düşündürücüdür. Bu bulgu, öğrencilerin ya çok eşli evliliği cinsel taciz olarak bilmediklerini ya da toplumda gençler tarafından rol modeli olarak seçilen kişilerin (sanatçı, politikacı) bu tip yaşantıları cesaretlendirici/destekleyici olumsuz davranışlarından etkilenmiş olabileceklerini göstermektedir.

Öğrencilerin, eşlerin birinin diğerini cinsel ilişkiye zorlamasını, fuhuş yapan kadının cinsel ilişkiye zorlanmasından, daha az cinsel taciz olarak gösterdikleri bulunmuştur ($p<0,001$). Aradaki farkın nedeninin, bu konuda cinsel ilişkinin evliliklerde karşılıklı bir sorumluluk olarak algılanmış olmasından ve/veya medyanın son yıllarda fuhuş yapan kişiyle zorla cinsel ilişki kurulmasının tecavüz olarak kabul edilmesi gerektiği ile ilgili eleştirilerinin payının olabileceği söylenebilir. Keskin (2004), TCK'nın (Türk Ceza Kanunu) yeni hazırlanan yasa tasarısında da eşlerden birini diğerini cinsel ilişkiye zorlaması suç olarak kabul edilmediğini, ancak ters ilişki (anal seks) için zorlama halinde "kötü muameleden" ceza alabileceğini belirtmektedir.

Öğrenciler, literatürde de belirttiği gibi, toplumda yaşanan cinsel taciz eylemlerinde en riskli gruplar olarak; kadınlar (% 95) ve çocukları (% 63), riskli ortamlar olarak; sokakları ve kalabalık yerleri (otobüsler, sokaklar) (% 94), iş yerlerini (% 33), sanal dünyayı (% 28) ilk sıralarda göstermiştir (Tablo 3). (Elliot, Mok ve Briere 2004, Çankırlı 2002, Güveli 2004). Cinsel taciz olaylarında kız öğrencilerin erkekleri daha çok sorumlu tuttıkları belirlenmiştir ($p<0,05$). Araştırmadaki öğrenciler, toplumda gerçekleşen cinsel taciz olaylarından en fazla taciz eden kişiyi (% 81), toplum (% 40) ve aileyi (% 37) sorumlu gösterirken, erkekler (% 28) kızlardan (% 7) daha fazla ($p<0,001$) tacize uğrayanı da sorumlu göstermişlerdir (Tablo 3). Öğrencilerin cinsel tacizi haklı görmeye ilgili düşünceleri incelendiğinde de; % 89'unun haklı bir gerekçenin olamayacağını belirttikleri, ancak erkek öğrencilerin (% 23) kızlara (% 5) oranla cinsel tacizi daha çok haklı gördükleri belirlenmiştir ($p<0,01$).

Gözlenen bu farklılıkların nedeninin, Türk toplumunda, erkeğin kadına bakış açısından kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmadaki öğrencilerin % 93'ü cinsel tacizi bir sosyal sorun olarak gördüklerini ifade etmekte, bu sorunun ortaya çıkmasında da: %63'ü eğitimsizliğin, % 58'i toplumun baskılayıcı, yasak, günah kavramlarının, % 56'sı caydırıcı yasal düzenlemelerdeki yetersizliklerin, % 48'i cinsel içerikli (porno) yayınların, % 38 aile içi iletişimsizliğin rol oynadığını belirtmektedir (Tablo 4). Kız öğrenciler erkeklerden daha fazla, toplumun baskılayıcı yasak, günah kavramlarını ($p<0,001$), cinsel içerikli teşhir edici yayınları ($p<0,05$) ve aile içi iletişimsizliği ($p<0,01$) cinsel tacizde rol oynayan faktörler olarak göstermiştir (Tablo 4).

Cinsel tacizin çözümünde öğrencilerin: % 76'sı okul ve toplumsal birimlerde cinsel sağlığa yönelik eğitimlerin, % 67'si toplumun sosyo- kültürel ve ekonomik düzeyinin geliştirilmesinin, % 63'ü yasal düzenlemelerin sağlanmasının, % 6'sı ailede cinsel sağlık eğitiminin önemli olduğunu belirtmiştir (Tablo 4). Gelişmiş ülkelerde cinsel tacizlerin ortaya çıkmasında; sosyal destek yetersizliği, aile içi şiddet, parçalanmış aile yapısı, ekonomik yetersizliklerin, alkol problemlerinin öncelikle rol oynadığı belirtilmektedir (Hall, Sachs ve Rayens 1998, Figueiredo et al. 2004, Moody 1999, Peek-Asa et al. 2005, Righthand ve Welch 2005, Swahnberg et al. 2004). Ülkemizde ise, bunların yanında, özellikle ebeveynlerin çocuklarına uyguladıkları sosyal izolasyonun, cinsel konularda cezalandırıcı yaklaşımların önemi üzerinde durulmaktadır (Gölbaşı 2003, Köknel 2003, Verimli 2003). Sancar Üşür ve Selek (2002), ataerkil düzen içinde erkeklerin erkekleşme sürecinin "şiddetle" özdeşleştirilmesinin şiddet kültürünü şekillendirerek, cinsel tacizlere davetiye çıkardığını ileri sürmektedir.

Geliştiren faktörlerin ortadan kaldırılması, çözüme ulaşmada önemli bir adım olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin önerilerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Sadece % 6'sının ailede cinsel sağlık eğitimini çözüm önerisi olarak göstermesi, öğrencilerin bu konuda ailelerinden yeterince yardım alamamış olmalarından (Tablo 5) kaynaklandığını göstermektedir.

Cinsellikle ilgili bilgi alınan kaynaklar ve yaşanan cinsel taciz deneyimleri:

Öğrencilerin cinsel yaşamla ilgili bilgi aldıkları kaynaklar incelendiğinde; kız öğrencilerin (% 59) erkeklere (% 21) göre ($p<0,02$) ebeveyn/yakın akrabalarından, erkek öğrencilerin ise (% 79) kızlara göre ($p<0,001$) medyadan, arkadaşlarından ve çeşitli kitap/dergilerden daha çok

yararlandıkları belirlenmiştir (Tablo 5). Bu sonuçlar araştırmamızdaki gençlerin (özellikle erkek öğrencilerin), aileleri ile, cinselliğe ilişkin yeterince iletişim kuramadıklarını göstermektedir.

Araştırmalar, Türkiye’de cinsellikle ilgili konularda gençlerin, tabu ve yasak kabul edildiği için, bilgi kaynağı olarak daha çok basın-yayın ve arkadaş çevresini kullandıklarını dikkat çekmektedir (Çankırılı 2002, Gölbaşı 2003, Yenil 2003). Uzmanlar, cinsel yaşama ve tacize ilişkin eğitimden, öncelikle anne-babanın sorumlu olduğunu ve bu eğitime 4-5 yaşlarında başlanması ve okullardaki eğitim programları içinde de yer alması gerektiğini vurgulamaktadır (Atahan 2004, Çankırılı 2002, Gölbaşı 2003, Kuzu 1996).

Öğrencilerin cinsel tacizle karşılaşma durumları ve gösterdikleri tepkiler incelendiğinde; kız öğrencilerin (% 75) erkeklere (% 32) oranla cinsel tacizle daha fazla karşılaştıkları belirlenmiştir ($p < 0,001$). En çok karşılaşılan taciz davranışı olarak; cinsellik içeren sözlü saldırılar (% 77), çeşitli yollarla dokunma ve sürtünme eylemleri (% 58) gösterilmiştir. Ayrıca kız öğrencilerden iki kişi akrabaları tarafından, erkek öğrencilerden bir kişi kim olduğunu belirtmediği biri tarafından, çocukluk döneminde, tecavüze (ırza geçme) uğradıklarını ve bu olayı şu ana kadar hiç kimseyle sözlü veya sözsüz paylaşmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 6). Öğrenciler karşılaştıkları taciz davranışlarının genellikle tanımadıkları, sokaktaki /otobüsteki herhangi biri (% 92) tarafından ve erkeklerden (% 84) geldiğini ifade etmişlerdir (Tablo 6). Bulgular kız öğrencilerin, cinsel taciz eylemleri ile daha çok karşılaştıklarını göstermektedir. Cinsel taciz eylemleri içerisinde, ağır sonuçlara yol açan, tecavüz olayını her iki cins öğrencinin kimseyle paylaşmamış olmaları, aile ve toplum baskısının, bu öğrenciler üzerinde, ne denli etkili olduğunu göstermesi açısından, dikkate değer bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Yapılan bir çok çalışmada, cinsel tacizin erkekler tarafından yapıldığı ve buna uğrayanların büyük bir çoğunluğunun kadın ve çocuklar olduğu, çocukların da genellikle tanıdıkları/yakınları tarafından kurban seçildikleri bildirilmektedir (Atahan 2004, Elliot, Mok, Briere 2004, Hall, Sachs ve Rayens 1998, Giardino ve Finkel 2005, Jhonson 2004, Köknel 2003, Özgür 1994). Ülkemizde, özellikle yakınlar tarafından gerçekleştirildiği belirlenen cinsel taciz olaylarının, gizlendiğine işaret edilmektedir (Atahan 2004, Güveli 2004, Kocaman 1994). Çankırılı (2002) Türkiye’de doğrudan doğruya cinsel tacizin boyutlarını ortaya koyacak kapsamda araştırmalar yapılmadığını ve sorunun bilinenden daha çok olabileceğine işaret etmektedir.

Herhangi bir taciz davranışıyla karşılaşan öğrencilerin olay karşısında, genellikle, dolaylı olarak sözlü uyarıda bulunma (% 47), yakınlarıyla olayı paylaşma (% 42), hiçbir şey olmamış gibi davranarak ortamdan uzaklaşmayı tercih etme (%36) gibi, birbirine benzer, “pasif davranışlar” gösterdikleri

belirlenmiştir. Ancak uzmanlar tarafından pasif de olsa olumlu bir davranış olarak kabul edilen “paylaşmayı” kız öğrencilerin(% 44) erkeklere(% 33) oranla daha fazla sergiledikleri bulunmuştur (Tablo 6). Öğrencilerin cinsel taciz davranışı karşısında olayı polise bildirme (%1,1) gibi yargılama sürecine götürerek, sorun giderici/caydırıcı yaklaşımlarda bulunmadıkları, neden olarak da ayıplama, korkma, uğraşmaya değer bulmama gibi gerekçeler gösterdikleri belirlenmiştir (Tablo 6). Bu sonuç üzerinde sosyo- kültürel yapının ve cinsel taciz eylemlerine yönelik caydırıcı cezaların yer almamasının etkili olduğu söylenebilir. Özgür’ün (1994) bu konuda yapmış olduğu çalışmada, cinsel tacize uğrayanların benzer davranışlarda bulunduğu gösterilmiştir. Çankırılı (2002), USA’da da cinsel taciz davranışları karşısında benzer tepkilerin gösterildiğini ve olayı yargılama sürecine götürecek şikayetlerin (% 12) çok az yaşandığını belirtmektedir. Uzmanlar tarafından cinsel taciz davranışlarına gösterilen tepkilerin nedenlerinin, kadınlar ve erkekler için farklı olduğuna dikkat çekilerek, kadınların olayla başedememe korkusu, suçlanacağı endişesinin, erkeklerin ise genellikle bu gibi eylemler karşısında “erkeğe cinsel taciz yapılamaz-kendini koruyabilir” şeklindeki güç ve saygınlık duygularının tacize gösterilen tepkide önemli rol oynadığı belirtilmektedir (Atahan 2004, Çankırılı 2002, Köknel 2003).

Keskin (2004) ve Moroğlu (2004) ülkemizde cinsel taciz ve tecavüz konusunda yapılan tanımlamalardaki kavram karmaşasının varolan yasaları zorlaştırdığına dikkat çekmektedir. Çankırılı (2002), Tok (2002) son yıllarda USA ve bir çok Avrupa ülkesinde taciz olaylarına çok ağır cezalar getirildiğini, ülkemizde ise verilen cezaların genellikle tecavüze yönelik olduğu ve en alt sınırdaki cezaya tabi tutulduğu, tecavüz dışı cinsel taciz eylemlerinin suç kapsamında ele alınmasının gözardı edildiğini belirtmiştir. Ayrıca Avrupa ülkelerinin aksine, herhangi bir cinsel taciz şikayeti halinde bu olayın ispatını, mağdur kişinin yapmak durumunda olmasının da yargı yoluna başvurmayı engellediğine dikkat çekerek ve bu yönüyle TCK’nın kadınları ve çocukları bu suça karşı korumasız bıraktığını ifade etmişlerdir.

Sonuç Olarak Öğrencilerin:

- literatüre paralel cinsel taciz davranışı saptamaları yaptıkları, cinsel tacizde kadın ve çocukları daha riskli gördükleri,
- cinsel tacizin çözümünde eğitimin, sosyal, kültürel, ekonomik ve yasal iyileşmenin önemini belirttikleri ,
- cinsel tacizi çok üst düzeyde yaşadığı,
- cinsel sağlığa ilişkin, çoğunlukla, aileden yardım alamadıkları ve rastgele kaynaklardan yararlandıkları bulunmuştur.

Sorunun çözümünde;

- öncelikle özgür, pozitif baskılayıcı olmayan, karşılıklı iletişime dayalı toplumsal organizasyonların katılımını esas alan, cinsel sağlık eğitiminin hem ailede hem de okullarda uygulanması,
- caydırıcı yasal düzenlemelerin yapılması,
- kitleleri harekete geçirmek ve daha genel değerlendirmelere ulaşmak için daha büyük gruplarda da benzer araştırmaların yapılması ve duyurulması önerilebilir.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsel Taciz Tanımları (N:145)

Tanımlar *	Sayı	%
Bireye sözlü veya sözsüz mimik veya jestlerle yapılan, içeriğinde cinsellik taşıyan, tüm istenmeyen rahatsız edici davranışlar	138	95,2
Cinsel özgürlüğün kısıtlanması	49	33,8
Cevapsız	23	15,9

* Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Cinsel Taciz Olarak Kabul Ettikleri Eylemler / Davranışlar (N:145)

<i>Eylem/davranışlar*</i>	<i>Kız (n:98)</i>		<i>Erkek(n:47)</i>		<i>Toplam(N:147)</i>		<i>Test X²</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
Vücut hareketleriyle/jestleriyle gerçekleştiren her türlü temas/hareket (örn. zorla öpme gibi)	90	91,8	43	91,5	133	91,7	-
Birine cinsel içerikli sözler söyleme/küfür etme	82	83,7	36	76,6	118	81,4	1,10 p>0,05
Soyunarak veya cinsel organını göstererek karşısındakini teşhir etme	75	76,5	41	87,2	116	80,0	0,64 p>0,05
Röntgencilik	75	76,5	38	80,8	113	77,9	0,31 p>0,05
Fuhuş yapanla zorla cinsel ilişki	71	72,4	38	80,8	109	75,2	10,87 p<0,001
Birini istemediği halde göz hapsine alma	69	70,4	34	72,3	103	71,0	-
Eşlerden birinin diğerini cinsel ilişkiye zorlaması	70	71,4	23	48,9	93	64,1	14,7 p<0,001
Açık resimler gösterme veya iş ortamında bu gibi resimleri özellikle bulundurma	66	67,3,1	35	74,5	101	69,6	0,71 p>0,05
Karşısındakini cinsel bakımdan küçümseyici her türlü ifade	41	41,8	20	42,5	61	42,1	-
Bakirelik muayenesi	49	50,0	7	14,9	56	38,6	16,5 P<0,001
Cinsiyet tercihi (örn: kız çocukların ihmali)	41	41,8	14	29,8	55	37,9	1,93 P<0,001
Küçük yaşta evlilik	27	27,5	11	23,4	38	26,2	6,9 P<0,01
Çok eşlilik/evlilik	21	21,4	9	19,1	30	20,7	0,32 p>0,05

* Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 3: Kız ve Erkek Öğrencilere Göre Yaşanan Cinsel Taciz Eylemlerinde Riskli Gruplar / Ortamlar ve Sorumlular (N:145)

<i>Riskli gruplar/ortamlar,sorumlu tutulanlar</i>	<i>Kız (n:98)</i>		<i>Erkek(n:47)</i>		<i>Toplam(N:145)</i>		<i>Test x²</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
Riskli gruplar / ortamlar*							
Kadınlar	93	94,9	44	3,6	137	94,5	5,24 p<0,05
Çocuklar	67	68,4	25	53,2	92	63,4	-
Erkekler	5	5,1	6	12,8	11	7,6	-
Yaşlılar, hayvanlar	12	12,2	7	14,9	19	13,1	-
Riskli ortam*							
Sokaklar	93	94,9	43	91,5	136	93,8	-
İş yeri	32	32,6	16	34,0	48	33,1	-
Sanal dünya	24	24,5	17	36,2	41	28,3	-
Ev / aile ortamı	13	13,3	4	8,5	17	11,7	-
Sorumlu tutulan cins*							
Kadın	7	7,1	4	10,6	12	8,3	-
Erkek	89	90,8	36	76,6	125	86,2	5,39 p<0,05
Her ikisi	1	1,0	7	14,9	8	5,5	-
Taciz olaylarındaki suçlu*							
Taciz eden	83	84,7	38	83,4	121	80,8	-
Toplum	44	44,9	19	43,4	63	40,4	-
Aile	35	35,7	18	38,3	53	36,5	-
Tacize uğrayan	7	7,1	12	27,6	20	13,8	13,14 p<0,001
Okul	2	2,0	5	10,6	7	4,8	
Cinsel tacizi haklı görme							
Evet	5	5,1	11	23,4	16	11,0	10,87 P<0,01
Hayır	93	94,9	36	76,6	129	89,0	

Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Cinsel Tacizi Bir Sosyal Problem Olarak Kabul Etme Durumları ve Olayın Meydana Gelmesinde Rol Oynadığını Düşündükleri Faktörler, Önerdikleri Çözümler (N. 145)

<i>Cinsel tacizle ilgili görüşler</i>	<i>Kız(n:98)</i>		<i>Erkek(n:47)</i>		<i>Toplam(N:145)</i>		<i>Test X²</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
Sosyal sorun							
Evet	93	94,9	41	89,4	135	93,1	2,41 p>0,05
Hayır	5	5,1	5	10,6	10	6,9	
Rol oynayan faktörler*							
Eğitimsizlik	62	63,3	30	63,8	92	63,4	-
Toplumun baskılayıcı, yasak, günah kavramları	66	67,3	18	38,3	84	57,9	10,98 p<0,001
Yasal düzenlemelerdeki yetersizlikler	53	54,1	28	59,6	81	55,9	0,95 p>0,05
Cinsel içerikli (porno, ...) yayınlar	54	55,0	16	34,0	70	48,3	5,79 p<0,05
Aile içi iletişimsizlik	39	39,7	15	34,0	55	37,9	6,82 p<0,01
Yasal düzenlemenin olmaması	20	20,4	12	25,5	32	22,1	0,46 p>0,05
Çözüm önerileri*							
Okul ve toplumsal birimlerde cinsel sağlığa yönelik eğitimler	75	76,5	35	74,5	110	75,9	-
Toplum sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyinin geliştirilmesi	64	65,3	33	70,2	97	66,9	-
Yasal düzenlemeler	66	67,3	25	53,2	91	62,7	0,60 p>0,05
Ailede cinsel sağlık eğitimi	2	2,0	6	12,8	8	5,5	-

* Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 5: Kız ve Erkek Öğrencilerin Cinsel Yaşam ve Cinsel Organ Fonksiyonlarına İlişkin Bilgi Alma Durumları (N:145)

<i>Cinsel yaşam konusunda bilgilendirme/kaynak</i>	<i>Kız (n:98)</i>		<i>Erkek (n:47)</i>		<i>Toplam(N:145)</i>		<i>Test X²</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Ebeveyn / yakınlarından bilgi alma</i>							
Evet	58	59,2	10	21,3	68	46,9	18,34 p<0,02
Hayır	39	39,8	37	78,7	77	53,1	
<i>Genellikle ilk bilgi alınan kaynaklar*</i>							
Arkadaş ve medya/kitap/ dergi vb. araçlar	39	39,8	37	78,7	76	52,4	19,39 p<0,001
Kardeş/akraba	58	59,2	10	21,3	68	46,9	19,02 p<0,001
Anne	46	46,9	3	6,4	49	33,8	-
Baba	4	4,1	8	17,0	12	8,3	-

* Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Cinsel Tacizle Karşılaşma Durumları ve Tacize Karşı Gösterdikleri Tepkiler (N:145)

<i>Cinsel tacizle karşılaşma/ verilen tepkiler</i>	<i>Kız</i>		<i>Erkek</i>		<i>Toplam</i>		<i>Test X²</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	
<i>Cinsel tacize uğrama (n:K=98+E=47=145)</i>							
Evet	73	74,5	16	31,9	88	60,7	23,37
Hayır	25	25,5	32	68,1	57	39,3	p<0,001
<i>Genellikle karşılaşılan taciz davranışları* (n:K=73+E=15=88)</i>							
Sözlü, cinsel ifadesi içeren, saldırı	60	82,2	8	53,3	68	77,3	5,94
Elleme, çimdikleme, sürtünme	43	58,9	8	53,3	51	57,9	p<0,02
Cinsellik içeren resim, yazı gösterme ve soyunarak teşhirde bulunma	22	30,1	1	6,7	23	26,1	-
Tecavüz (ırza geçme)	2	2,7	1	6,7	3	3,4	-
Sanal ortam tacizi	3	17,8	4	26,6	17	19,3	-
Diğer	2	2,7	2	13,3	4	4,5	-
<i>Taciz eylemini gerçekleştiren* (n:K=73+E=15=88)</i>							
Sokak/otobüsdeki herhangi biri	69	94,5	12	80	81	92,0	-
Arkadaş	7	7,9	4	26,7	11	12,5	-
Akraba	6	6,9	0	0	6	6,8	-
<i>Taciz edenin cinsiyeti* (n:K=73+E=15=88)</i>							
Kadın	4	5,5	5	33,3	9	10,2	-
Erkek	69	94,5	15	100	74	84,1	-
Cevapsız	3	4,1	2	13,3	5	5,7	-
<i>Yapılan tacize gösterilen tepkiler* (n:K=73+ E=15=88)</i>							
Hiç bir tepki vermeme	27	37	5	33,3	32	36,4	0,08
Yakınlarıyla olayı paylaşma	32	43,8	5	33,3	37	42,0	p>0,05
Sözlü uyarı / kızma	34	46,6	7	46,7	41	46,68	0,33
Fiziksel saldırıda bulunma	6	8,2	2	13,3	8	9,1	p>0,05
Polise haber verme	1	1,4	0	0	1	1,1	-

• Birden fazla cevap verilmiştir.

KAYNAKLAR

- Atahan G (2004) . Cinsel taciz : WEB- Gençlik Dergisi, 4-6.www.zeytecn.com/ (15.4.2004) .
- Çankırılı A (2002). Cinsel taciz ve istismar: www. jinekoloji.net/ (15.4.2004).
- Elliott DM, Mok DS, Briere J (2004). Adult sexual assault: Prevalence, symptomatology, and sex differences in the general population. *Journal Trauma Stres*, 17 (3):203-11.
- Figueiredo B, Bifulca A, Paiva C, Maia A et all (2004). History of childhood abuse in portuguese parents. *Child Abuse Neglect.*, 28(6):669-82.
- Giardino AP, Finkel MA (2005).Evaluating child sexual abuse. *Pediatr Annual*. 34(5):382-94.
- Gölbaş Z (2003). Sağlıklı gençlik ve toplum için bir adım: Cinsel sağlık eğitimi. *Aile ve Toplum Dergisi*. Ekim-Aralık sayısı:33-41.
- Gürsoy (2002). Bekaret kontrolünün kadın sağlığı üzerinde etkisi: ww.istabib.org.tr / (3.3.2004).
- Güveli M (2004). Tecavüz ve cinsel tacizde ruhsal durum: www. jinekoloji.net/ (15.4.2004).
- Hall LA, Sachs B, Rayens MK(1998). Mothers' potential for child abuse: The roles of childhood abuse and social resources, *Nursing Research* , 47(2):87-95. '
- Johnson CF (2004). Child sexual abuse, *Lancet*. 31(3649):462-70.
- Keskin A (2004). Cinsel suçlarda yenilikler: Meclis Yasa Tasa Önerileri:8-9, www.TCK.online/tacizaraştırma1.sbc/ (10.2.2004).
- Kocaman N (1994).Fiziksel ve cinsel istismar. *Hacettepe Üniversitesi HYO Dergisi*, 1(1):71-75.
- Koç (2002). Kadına yönelik şiddet ile mücadele: ww.istabib.org.tr / (3.3.2004).
- Köknel Ö (2003). Cinsel tacizin nedeni: Aile İçi Şiddet, www. gelişim.net/cinseltaciz/hrml/ (3.3.2004).
- Kuzu N (1996).Hacettepe üniversitesi HYO öğrencilerinin cinselliğe ilişkin bilgilerini hasta bakımında kullanma durumları. *Hacettepe Üniversitesi HYO Dergisi* 3(2): 55-63
- Moody CW (1999). Male child sexual abuse, *Journal Pediatr Health Care*, 13:112-119.
- Moroğlu N (2003). Taciz ve tecavüz : www.akşam.com.tr/arşiv/akşam/2003/06/13/yazidizi1.html.
- Özbayır T (1995).Hymen incelemesinin etik yönü ve hemşirenin rolü, *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu*, 11(3):119-123.
- Özgür G(1994). Öğrenci hemşirelerde cinsel tacizin incelenmesi. *Ege Üniversitesi HYO Dergisi* 10(2): 15-25.
- Peek_Asa C, Zerwling C, Young T et al.(2005). A population based study of men who abuse their female partners. *Injury Previous*. 11(3):180-5.
- Righthand S, Welch C (2004). Characteristics of youth who sexually offend. *Journal Child Sex Abuse*. 13(3-4): 15-32.
- Roberts R, O'Connor T, Dunn J (2004) et all. The effects of child sexual abuse in later family life: mental health, parenting and adjustment of offspring, *Child Abuse Neglect.*, 28 (5): 525-45.
- Sancar Üştir S, Selek P (2002), Kadına yönelik şiddetin tarihçesi, nedenleri ve çözüm önerileri, ww.istabib.org.tr / (3.3.2004).

Şatıroğlu H (2002). Cinsel taciz ve tecavüzle ilgili profesyonellerin davranışları ve eğitimi, www.istabib.org.tr / (3.3.2004).

Şimşek F (2002), Cinselliğe genel bakış: www.istabib.org.tr / (3.2.2004).

Swahnberg K, Wijma B, Schei B et al. (2004). Are sociodemographic and regional and sample factors associate with prevalence of abuse?, *Acta Obstet Gynecol Scand.* 83(3): 276-88.

Tok EU (2002). Kadına yönelik şiddet açısından hukuk sisteminin kadına yaklaşımı, www.istabib.org.tr

/3.3.2004

Verimli A (2003). Cinsel tacizi nedenleri: www.psych.org/cinseltaciz/html/ (3.3.2004).

Yenal M (2003). Cinsel sağlık: www.yenibir.com/articledisplay/sexual_abuse/ (5.3.2004).